

С. С. ШТЕФАН

(м. Харків, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця)

Науч. рук. **Н. Л. Гавкалова**

д-р екон. наук, проф.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ РЕГІОНУ

Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку України, у значній мірі спричинені нерівномірністю розвитку її регіонів, низьким рівнем ефективності просторової структури економіки, суттєвою диференціацією рівня життя населення в регіонах країни, створюють передумови для соціальної напруги в суспільстві, загрожують територіальній цілісності держави та стримують динаміку її соціально-економічного розвитку. Зазначені проблеми необхідно вирішувати комплексно, враховуючи особливості управління в усіх сферах життєдіяльності, що зумовлює актуальність питань, що розглядаються.

Питання регіональних фінансів, практики управління фінансами і фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку території місцевими органами державної влади і самоврядування висвітлюються в численних публікаціях вітчизняних і зарубіжних авторів. Проблеми місцевих фінансів України досліджували Л.М.Калашнікова [1], В.І. Кравченко [2]. Методичні підходи до формування фінансових ресурсів регіону, його фінансового потенціалу сформульовані в публікаціях Л.М. Борщ [3], Т.В. Клименко [4], Л.В. Панкевич [5], Г.М. Полевика [6], І.П. Ткачука [7]. Разом з цим питання децентралізації залишаються не до кінця вирішеними, що відкриває простір для авторського дослідження.

Метою даної роботи є обґрунтування необхідності децентралізації управління фінансовими ресурсами. Об'єкт – процеси управління фінансовими ресурсами регіону.

На сучасному етапі розвитку регіонів України, досить важливим постає питання децентралізації місцевих бюджетів, як складової фінансових ресурсів регіону. В сучасній літературі не існує єдиної думки відносно переваг та недоліків самостійності місцевих бюджетів у сфері формування та використання бюджетних коштів.

Слід звернути увагу на той факт, що більшість розвинених країн та країн, що розвиваються переходять до децентралізації управління з метою підвищення ефективності надання державних послуг та прискорення процесу економічного зростання, до того ж децентралізація управління підвищує відповідальність місцевих органів влади за ефективність витрачання бюджетних коштів та реалізації місцевих програм розвитку.

Аналізуючи досвід децентралізації управління в європейських країнах, С. В. Давиденко відмічає, що європейська практика в сфері фінансового забезпечення підтверджує той факт, що не існує універсальних моделей і алгоритму вирішення питань децентралізації повноважень, власності та джерел фінансування місцевого самоврядування [8]. Найважливішим є те, що важливою складовою, водночас наслідком децентралізації стало укрупнення низових територіальних структур, обов'язковим пріоритетом було розширення фінансової бази місцевих бюджетів, відбулася оптимізація міжбюджетних відносин як між бюджетами різного рівня, так і між бюджетами одного рівня.

Характеризуючи сучасний стан рівня децентралізації місцевих бюджетів України, слід сказати, що доходна частина місцевих бюджетів України в більшості випадків залежить від закріплених доходів та державних трансфертів. Місцеві органи влади обмежені у своїй спроможності впливати на власні надходження. Частка

власних надходжень до місцевих бюджетів в середньому становить близько 10 %, що в свою чергу значно обмежує дії місцевих органів влади.

Та все ж поступовий перехід від централізованої системи міжбюджетних відносин до децентралізованої має забезпечити право органів місцевого самоврядування на володіння і розпорядження власними коштами, необхідними для здійснення своїх функцій та повноважень, стимулювати до пошуку нових джерел фінансових ресурсів, а також розробку і впровадження механізмів управління централізованими та децентралізованими фінансовими ресурсами на ринкових засадах з метою забезпечення розвитку регіону, задоволення потреб та інтересів адміністрації, бізнесу і населення.

В умовах різноманіття форм власності суб'єктів господарювання, які володіють переважно більшістю фінансових ресурсів і, до того ж, безпосередньо не підпорядковуються органам державного управління і місцевого самоврядування, система управління фінансами регіону набуває особливого значення. Її основною метою є мобілізація фінансових ресурсів регіону на забезпечення сталого соціально-економічного розвитку. Приводячи в дію елементи на підприємствах, в установах, організаціях, домогосподарствах, місцеві органи управління притаманними їм в ринкових умовах і законодавчо закріпленими функціями забезпечують більш ємну наповнюваність місцевого бюджету. Процес децентралізації бюджетно – фінансових відносин має позитивні сторони, а саме: забезпечує підвищення ефективності надання державних послуг, посилює стимулювання до ліквідації тіньової економіки, посилюється відповідальність місцевих органів влади.

До недоліків децентралізації слід віднести ускладнення перерозподілу коштів через бюджет та управління бюджетним процесом, складність узгодження локальних проблем окремих територіальних громад з макроекономічними цілями держави.

До того ж спостерігається значне зростання зацікавленості місцевих органів влади в розвитку підприємництва, як основної бази наповнення місцевих бюджетів. Саме тому бюджетна децентралізація набуває особливого значення в умовах розвитку системи управління фінансами регіону.

Список використаної літератури

- 1Калашнікова, Л. М. Формування регіональних фінансів: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.04.01. «Фінанси, грошовий обіг і кредит»/ Л.М. Калашнікова – Ірпінь, 2004. – 19 с.
- 2Кравченко, В. І. Місцеві фінанси України: навч. посібник / В. І. Кравченко. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2007 – 487 с.
- 3Борщ, Л. М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи / Л. М. Борщ – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 318 с.
- 4Клименко, Т. В. Повышение эффективности формирования финансового потенциала региона: дис... канд. экон. наук: 08.10.01 / Т. В. Клименко. – Донецк, 2005. – 217 с.
- 5Панкевич, Л. Напрями вдосконалення управління фінансовими ресурсами регіону / Л. Панкевич // Регіональна економіка. – 2000. – №1. – С. 34-44.
- 6Полевик, Г. М. Вдосконалення механізму управління фінансовими ресурсами регіону: дис. канд. екон. наук: 08.06.01 / Г. М. Полевик. – Херсон, 2009. – 196 с.
- 7Ткачук, І. П. Фінансові ресурси регіону та їх формування / І. П. Ткачук // Економіка України. – 2002. – №10. – С. 39-47.
- 8Давиденко, С. В. Европейские уроки децентрализации власти: разные подходы государства и органов местного самоуправления к административной реформе (финансовый аспект) / С. В. Давиденко / [Электронный ресурс]. – 2015. – URL: <http://www.soskin.info> (дата обращения: 15.01.2015).